

Chambre des Représentants

SESSION 1987-1988
20 OCTOBRE 1987

PROPOSITION DE LOI

abrogeant les articles 8, 10 et 11, relatifs au recouvrement des frais de l'aide sociale auprès des débiteurs d'aliments, de l'arrêté royal n° 244 du 31 décembre 1983

AVIS

DE LA SOUS-COMMISSION DE LA COMMISSION DE L'EMPLOI ET DE LA POLITIQUE SOCIALE CHARGÉE DE L'EXAMEN DES PROPOSITIONS DE LOI CONCERNANT LE PROBLÈME DE LA PAUVRETE (1)

PRÉSENTÉ PAR Mme MERCKX-VAN GOEY

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre Sous-Commission a émis cet avis le 17 juin 1987.

I. Commentaire de l'auteur

Les articles 98 et 100 de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale permettaient initialement à ceux-ci de récupérer les frais de l'aide sociale

(1) Composition de la Sous-Commission :

Président: M. M. Olivier	
A. — Membres effectifs:	B. — Suppléants:
C. V. P. M. Ansooms, Mme Merckx-Van Goey, M. M. Olivier;	Mme Boeraeve-Derycke, MM. Vandebosch, Vangronsveld, Van Hecke;
P. S. MM. Gondry, Walry;	MM. Albert, Perdieu, Santkin;
S. P. M. Flanckx;	MM. Bossuyt, Slecckx;
P. R. L. M. Neven;	M. Bonmariage, Mlle Detaille;
P. V. V. M. Devolder;	MM. Flamant, Vandermeulen;
P. S. C. M. Antoine.	MM. Detrenmerie, N.

Voir:

- 415 - 85 / 86 :

— N° 1 : Proposition de loi de M. Winkel.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1987-1988
20 OKTOBER 1987

WETSVOORSTEL

tot opheffing van de artikelen 8, 10 en 11, waarbij de kosten van de maatschappelijke dienstverlening worden teruggevorderd van de onderhoudsplichtigen, van het koninklijk besluit n° 244 van 31 december 1983

ADVIES

VAN DE SUBCOMMISSIE VAN DE COMMISSIE VOOR DE TEWERKSTELLING EN HET SOCIAAL BELEID BELAST MET HET ONDERZOEK VAN DE WETSVOORSTELLEN BETREFFENDE HET VRAAGSTUK VAN DE ARMOEDE (1)

UITGEBRACHT DOOR Mevr. MERCKX-VAN GOEY

DAMES EN HEREN,

Uw Subcommissie heeft advies uitgebracht op 17 juni 1987.

I. Toelichting van de auteur

De artikelen 98 en 100 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn boden aanvankelijk de mogelijkheid de kosten van

(1) Samenstelling van de Subcommissie :

Voorzitter: de heer M. Olivier.	
A. — Vaste leden:	B. — Plaatsvervangers:
C. V. P. H. Ansooms, Mevr. Merckx-Van Goey, H. M. Olivier;	Mevr. Boeraeve-Derycke, HH. Vandebosch, Vangronsveld, Van Hecke;
P. S. HH. Gondry, Walry;	HH. Albert, Perdieu, Santkin;
S. P. H. Flanckx;	HH. Bossuyt, Slecckx;
P. R. L. H. Neven;	H. Bonmariage, Mev. Detaille;
P. V. V. H. Devolder;	HH. Flamant, Vandermeulen;
P. S. C. H. Antoine.	HH. Detrenmerie, N.

Zie:

- 415 - 85 / 86 :

— N° 1 : Wetsvoorstel van de heer Winkel.

auprès des bénéficiaires ou des débiteurs d'aliments. Eu égard à l'autonomie de gestion des C. P. A. S. et au fait que les montants étaient souvent insignifiants, nombre de C. P. A. S. ne procédaient pas au recouvrement.

L'arrêté royal n° 244 du 31 décembre 1983 (pris dans le cadre de la loi du 6 juillet 1983 attribuant certains pouvoirs spéciaux au Roi) a imposé en la matière une procédure uniforme aux C. P. A. S. en faisant de la récupération la règle générale, les dérogations n'étant désormais admises que pour des motifs d'équité.

L'arrêté royal du 9 mai 1984 a assoupli quelque peu cette règle sans lever toutefois entièrement les obligations prévues par l'arrêté royal n° 244.

La récupération est cependant une procédure administrative fort lourde qui risque de s'accomplir au détriment de la guidance sociale. En outre, les sommes récupérables restent minimes au regard du coût administratif et le recouvrement auprès des parents risque de couper encore davantage les isolés sociaux de leur famille.

Certaines personnes seront dès lors moins enclines à faire appel au C. P. A. S., la récupération ayant sur elles un effet dissuasif. Enfin, la loi du 8 juillet 1976 permet parfaitement de prendre les mesures nécessaires lorsque le recouvrement se justifie.

Il est dès lors proposé d'abroger les articles 8, 10 et 11 de l'arrêté royal n° 244 du 31 décembre 1983, qui prévoient le recouvrement des frais de l'aide sociale auprès des débiteurs d'aliments.

II. Discussion

En réponse aux remarques des membres, le *Secrétaire d'Etat à l'Emancipation sociale* renvoie au dépliant *Le C. P. A. S. peut-il recouvrer l'aide financière accordée auprès de la famille?* (Cabinet du Secrétaire d'Etat à l'Emancipation sociale, avril 1987), qui fournit des éclaircissements à propos des nouvelles règles en matière de récupération (arrêté royal du 8 avril 1987 modifiant l'arrêté royal du 9 mai 1984 pris en exécution de l'article 13, deuxième alinéa, 1°, de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence et de l'article 100bis, § 1er, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale).

Le *Secrétaire d'Etat* attire l'attention sur les seuils de revenus au-dessous desquels la récupération est interdite.

Le principe de l'autonomie des C. P. A. S. ne peut impliquer qu'ils déterminent eux-mêmes les personnes auprès desquelles la récupération sera effectuée. L'uniformité s'impose en ce domaine.

Une réglementation uniforme protège en outre les intéressés contre les récupérations abusives — supérieures à la limite légale — auxquelles certains C. P. A. S. en situation financière précaire pourraient être tentés de procéder. La nouvelle réglementation permet toutefois aux C. P. A. S. de fixer eux-mêmes les barèmes de récupération (au-dessus d'un revenu minimum déterminé).

Il est dès lors possible de réduire les frais administratifs en classant les dossiers portant sur un revenu trop faible.

* * *

de sociale dienstverlening te verhalen op de begunstigen of de onderhoudsplichtigen. Gelet op de beheersautonomie van de O. C. M. W. en het feit dat de terugvorderbare bedragen veelal gering waren, werd de terugvordering door tal van O. C. M. W. niet toegepast.

Door het koninklijk besluit n° 244 van 31 december 1983 (uitgevaardigd in het kader van de bijzondere machtewet van 6 juli 1983) werd terzake een eenvormige handelswijze aan de O. C. M. W. opgelegd, zodat de terugvordering algemene regel werd. Enkel om billijkheidsredenen kon van de reglementering worden afgeweken.

Het koninklijk besluit van 9 mei 1984 heeft vervolgens terug enige versoepeling gebracht, zonder evenwel de door koninklijk besluit n° 244 opgelegde verplichtingen geheel op te heffen.

De terugvordering is echter een administratief omslachtige procedure die dreigt te gebeuren ten koste van de sociale begeleiding. Daarenboven blijven de terugvorderbare bedragen gering in verhouding tot de administratieve kost. Door de terugvordering t.a.v. de familie dreigen maatschappelijk geïsoleerden nog meer van hun familie te vervreemden.

Daarom zullen sommige gerechtigden minder geneigd zijn om beroep te doen op het O. C. M. W. De terugvordering heeft een drempelverhogend effect. Tenslotte zij erop gewezen dat de wet van 8 juli 1976 volstaat om de gevallen te regelen waarin terugvordering werkelijk aangewezen is.

Derhalve wordt voorgesteld de artikelen 8, 10 en 11 van het koninklijk besluit n° 244 van 31 december 1983, waarbij de kosten van de maatschappelijke dienstverlening worden teruggevorderd van de onderhoudsplichtigen, op te heffen.

II. Bespreking

In antwoord op opmerkingen van de leden, verwijst de *Staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie* naar de brochure: « *In hoeverre kan het O. C. M. W. financiële hulp terugvorderen bij familieleden?* » (Kabinet van de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie, april 1987). Deze brochure bevat een toelichting bij de nieuwe terugvorderingsregeling (koninklijk besluit van 8 april 1987 tot wijziging van het koninklijk besluit van 9 mei 1984 tot uitvoering van artikel 13, tweede lid, 1°, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum en artikel 100bis, § 1, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.)

De *Staatssecretaris* wijst op de inkomensgrenzen waaronder geen terugvordering mag gebeuren.

Het autonomieprincipe van de O. C. M. W. mag en kan niet impliceren dat zijzelf bepalen bij wie de terugvordering moet worden toegepast. Uniformiteit terzake is aangewezen.

Door een uniforme regeling worden de betrokkenen ook beschermd tegen terugvorderingen — hoger dan wettelijk voorgeschreven — waartoe O. C. M. W. in een precare financiële toestand zouden kunnen geneigd zijn. De O. C. M. W. mogen in de nieuwe regeling wel zelf de terugvorderingsschalen (boven een vastgestelde minimum-inkomensgrens) blijven bepalen.

De administratieve kosten kunnen dus verminderd worden door de dossiers met een te laag inkomen buiten beschouwing te laten.

* * *

a) *Le recouvrement auprès des parents de l'aide octroyée par le C. P. A. S. aux enfants n'est possible que jusqu'à la majorité civile (21 ans) de ces derniers, et, après cet âge, jusqu'à l'expiration du droit aux allocations familiales (étudiants).*

Concrètement, le recouvrement peut donc être opéré dans le cas d'enfants mineurs émancipés (art. 487 du Code civil). Il convient par ailleurs de préciser qu'une des conditions de l'octroi du minimum de moyens d'existence est que le bénéficiaire doit avoir atteint l'âge de la majorité civile (loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence).

L'abaissement éventuel de l'âge de la majorité civile à 18 ans aurait évidemment des conséquences en ce qui concerne le droit au minimum de moyens d'existence ainsi que le droit de recouvrement. Le nombre de demandes du minimum de moyens d'existence risque en effet d'augmenter fortement. Afin d'éviter les abus, il conviendra de procéder tout d'abord à un examen général de la situation des jeunes de 18 à 21 ans.

b) *Le recouvrement auprès des enfants de l'aide accordée aux parents était jusqu'ici une règle générale. Ce recouvrement est à présent limité aux cas où les parents sont placés dans une institution et bénéficient en même temps du minimum de moyens d'existence. Cette réglementation procède de la considération que les intéressés bénéficient en l'occurrence de services collectifs coûteux. Le recouvrement auprès de chaque enfant est toutefois limité au montant de la part d'enfant. Une répartition équitable des charges entre les enfants (auparavant, le recouvrement n'était souvent opéré qu'auprès des enfants les mieux nantis) permet d'éviter d'éventuelles querelles de famille.*

* * *

Il ressort d'une enquête auprès des C. P. A. S. que le recouvrement auprès des parents (de l'aide accordée aux enfants) n'a permis de récupérer que 0,8 % des dépenses totales. Le recouvrement auprès des enfants (de l'aide accordée aux parents) a par contre permis de récupérer 18 % des dépenses.

Il paraissait donc indiqué d'adapter la modification de la réglementation relative au recouvrement en fonction de ces données. Il convient en tout cas de maintenir le principe de la solidarité familiale.

III. Avis

Sur base des considérations qui précèdent, la Sous-commission propose de rejeter la proposition de loi à l'examen.

Le Rapporteur,

Le Président,

T. MERCKX-VAN GOEY

M. OLIVIER

a) *De terugvordering bij ouders voor O. C. M. W.-steun verleend aan kinderen geldt tot de burgerlijke meerderjarigheid (21 jaar) van laatstgenoemden en na die leeftijd slechts zolang er recht is op kinderbijslag (studenten).*

Concreet is de terugvordering dus van toepassing in geval van minderjarige ontvoogde kinderen (art. 487 van het Burgerlijk Wetboek). Er zij meteen aan toegevoegd dat één van de voorwaarden voor het recht op bestaansminimum evenwel de burgerlijke meerderjarigheid is (wet tot instelling van het recht op een bestaansminimum, 7 augustus 1974).

Ingeval de meerderjarigheid wordt gebracht op 18 jaar, zal dit uiteraard implicaties hebben voor het recht op bestaansminimum, alsmede voor het terugvorderingsrecht. De kans bestaat dat het aantal bestaansminimumaanvragen dan sterk stijgt. Om misbruiken te vermijden zal de toestand van 18-21 jarigen eerst aan een algemeen onderzoek worden onderworpen.

b) *De terugvordering bij de kinderen voor steun verleend aan de ouders was tot nog toe een algemene regel. Thans wordt deze beperkt tot de gevallen waarbij ouders in een instelling zijn opgenomen en tevens het bestaansminimum genieten. Deze regeling steunt op de overweging dat in dergelijk geval gebruik wordt gemaakt van dure gemeenschappelijke schapsdiensten. De terugvordering t.a.v. elk kind wordt beperkt tot het bedrag van het « kindsdeel ». Een rechtvaardige verdeling van de lasten onder de kinderen (voorheen werd vaak enkel bij de meest bemiddelde kinderen teruggevorderd) voorkomt eventuele familietwisten.*

* * *

Uit een enquête bij de O. C. M. W. blijkt dat de terugvordering bij ouders (voor steun aan kinderen) slechts 0,8 % opleverde van de totale uitgaven. De terugvordering bij kinderen (voor steun aan ouders) leverde daarentegen 18 % op van de verrichte uitgaven.

Het bleek dus aangewezen de wijziging inzake de terugvorderingsreglementering op deze gegevens af te stemmen. Het principe van de familiale solidariteit dient alleszins te worden gehandhaafd.

III. Advies

Op grond van voornoemde overwegingen adviseert de Subcommissie de verwerping van onderhavig wetsvoorstel.

De Rapporteur,

De Voorzitter,

T. MERCKX-VAN GOEY

M. OLIVIER